

Tone
Kuntner

Uresničimo svoje zgodovinske sanje

1. Biti pisatelj, umetnik pomeni imeti dar bolj tenko od drugih slišati bitje srca in ga znati tudi izraziti, biti bolj odprt za vprašanja duha in časa in jih občutiti ter zaznati in morda tudi odkriti njihove skrivnosti. Biti pisatelj pomeni govoriti o življenju in sanjah človeka.

Biti slovenski pisatelj torej ne pomeni nič drugega kot govoriti o življenju in sanjah slovenskega

človeka.

2. Ne znam si predstavljati, da pisatelj ne bi bil občutljiv za življenje svojega naroda, da ga ne bi zanimala njegova preteklost, njegova sedanjost in zlasti njegova prihodnost in da ne bi občutil hrepenenja svojega naroda in da ne bi hrepenel z njim, da ne bi torej sooblikoval duha naroda in njegove usode.

Narodi doživljajo seveda različne stopnje življenja, kakor človek in umetnik drži zrcalo svojemu času. Vsak umetnik ima svojo vest, ima svojo občutljivost in svojo odgovornost. Edino čas bo pravično razsodil njegovo obnašanje, njegovo moč in njegovo pravo vrednost.

3. Zgodovinarji in umetniki skušajo priti do resnice, zgodovinske, umetniške. Do nje ni mogoče mimo človeške vesti. Kdor dela pri tem kompromise, ni zgodovinar ne umetnik. Vsak totalitarizem je zanje še posebna preizkušnja in tak je bil ves povojni čas.

4. Pesmi ne pišem zato, da bi rešil svet, ampak da bi rešil sebe v tem svetu, na katerem mi je dano tako kratko živeti. Zato ne mislim na to, ali sem odmeven v svetu ali doma, pomembno mi je le, da moja beseda nagovori bližnjega. To pa seveda ne pomeni, da moji nečimernosti ne godi kakšna zunanja uveljavitev, ki pa jo čutim tudi samo kot zunanjo in kratkotrajno radost.

5. Slovenski jezik je jezik mojega izražanja in je moja intimna in nedotakljiva pravica. In je prav tako intima in pravica mojega naroda. Brez njega ni slovenskega pisatelja in ne slovenskega naroda. Meni je vsaka nadnacionalna ideja sumljiva. Slabe izkušnje imamo še od včeraj in mnogoštevilna nacionalna gibanja v zadnjem času kažejo, da noben narod ni zadovoljen, če se ne more polno in svobodno izraziti ter svobodno in suvereno živeti.

6. Seveda literatura ne more mimo politike, predvsem, če je tako usodna za narod. Politika je vendar urejanje družbenih zadev. Pridobila pa si je tako negativen prizvok zaradi negativnih ljudi, ki jo vodijo. Svobodne, demokratične volitve postavijo v vodstvo take ljudi, kakršne si narod zasluži.

7. Slovenski pisatelji so imeli skozi vso zgodovino naroda odločilno

vlogo pri sooblikovanju njegove usode, ker nismo imeli dovolj slovenskih politikov, ki bi morali opraviti to nalogo. Hvala bogu, da je prišlo do strpnosti in pluralizma v vprašanih literature in hvala bogu, da je prišlo tudi v zadevah politike. To je normalno stanje. Prepričan sem, da nikoli v zgodovini nismo imeli toliko sposobnih slovenskih politikov in da čas ni bil nikoli tako ugoden za Slovence kakor danes. Zato bo tudi vedno manj potrebe, da bi Društvo slovenskih pisateljev in slovenski PEN imela še takšno težo v političnem življenju kot doslej. Lahko se bo vrnila, kot pravijo, literaturi.

8. Naravna je različnost na vseh področjih življenja. Naravna družba je pluralistična družba. Na to se, žal, šele navajamo. Optimistično je, da slovenski parlament kljub ideološkim razlikam v bistvenih rečeh deluje enotno (npr. Deklaracija o slovenski suverenosti).

9. Globoko sem prepričan, da smo Slovenci zgodovinsko zrel narod, ki je sposoben ustvariti in imeti svojo lastno, suvereno državo. Tudi okoliščine so zrele za to, kot še nikoli. Še vedno smo zgodovinsko obremenjeni. Ob odcepitvi se še vedno vprašujemo: Komu se bomo pa priključili? NIKO-MUR!!! Zreli in sposobni smo živeti sami, kakor še okoli 50 držav v svetu, ki so še manjše ali tako velike kot Slovenija.

Seveda nam te suverenosti ne bo nihče podaril, niti nam je ne bo pomagal uresničevati noben drug, četudi bratski narod. Izboriti si jo moramo sami. Imamo dovolj moči in volje, da svoje zgodovinske sanje enkrat uresničimo.

Dolžni smo storiti vse, vsak na svojem strokovnem področju, da to dosežemo. Dolžni smo to pred našimi otroki in vnuki.

10. Mislim, da smo prav storili, da smo najprej »opravili« spravo. Brez nje ni mogoče delati na istem polju in živeti v isti hiši. To pa je pogoj, da uspešno in samostojno (za)gospodarimo. Velika je odgovornost gospodarstvenikov, da najdejo rešitve za samostojno življenje v suvereni državi Sloveniji. Sam na tem planetu tako noben narod ne more živeti, tudi veliki narodi ne.

11. Ob vstopu v Evropo moramo iskati take rešitve, da bomo ohranili svojo identiteto in svoje narodno bogastvo. Mislim, da imajo prav tisti, ki nas opozarjajo na nevarnosti najbližjega kapitala. Čas je, da skupaj, demokratično poiščemo rešitve vsi, ki hočemo svoji domovini dobro. In po moje ga skoraj ni Slovence, ki tega ne bi želel.

12. Tudi tako stvarnim ljudem, kot so ekonomisti, gospodarstveniki, ne škoduje malo utopije glede Slovenije. V meni je je zelo veliko. Zato bom odgovoril s Cankarjevimi besedami, ki jih je povedal na predavanju Slovenci in Jugoslovani, ko se je ranjka Avstrija valjala v svojem lastnem blatu in je že počasi, a zanesljivo, lezla v razpad: »Ta najnaravnejša rešitev (jugoslovanskega vprašanja) se nam zdi doslej še utopija in je morda res. Ovire so tako silne in mnogoštevilne, da se nam zde popolnoma nepremagljive. Utopije pa imajo že od nekdaj to čudno lastnost, da se po navadi uresničijo.«

13. Iskreno in pošteno izražati sebe in svoj čas je osnovni postulat! Zelo sem hvaležen vsem svojim kolegom in prijateljem pisateljem, ki so sposobni delovati v politiki, da uresničujejo to, za kar smo se srčno zavzemali na mnogih javnih shodih in številnih izjavah, da razjasnjujejo to našo nejasno pot.

Naša državljanska dolžnost je, z vsemi močmi pomagati uresničevati to našo slovensko utopijo, če ne zase, pa za prihodnje rodove.

Marko
Kravos

Slovenska lipa

Trinajst vprašanj, ki jih Sodobnost zastavlja pesnikom, se mi zdi spet tradicionalna slovenska past: literati so še vedno obremenjeni s posebno odgovornostjo do javnih zadev.

V Trstu me manjšinske okoliščine s tem nenehno in od pamtiveka zasuvajo z veliko lopato, jaz pa se oklepam, čeprav s težavo, načela: če boš dober v svojem poklicu, boš dober tudi za svoje človeško in narodno zaledje. V pesniškem poklicu pa boš dober, če boš rasel scela, iz vseh korenin dediščine in s krošnjo, ki lovi vetrove. Za to pa je treba vseh energij, vse možne zbranosti in miru.

Seveda smo Slovenci majhni in izpostavljeni – in iz te usode predvsem literati vedno znova tešejo svojega malega boga, predvsem pa svoj podstavek, na katerem je nastopajočega bolje videti: od Doberdoba pa vse do Zgornjega Senika.

Sem, skratka, za sproščeno, normalno življenje tako pesnikov kot tudi drugih, ki sestavljajo to našo slovensko občino. Če bo skupnost, imenovana Slovenci, uspešno (pre)živela, bo to zato, kar se bodo ljudje v njej počutili dobro, z največjo možnostjo, da počnejo to, kar jim je v zadoščenje, v veselje. Brez nacionalne ideologije ali mesijanstva bodo največ prispevali za slovensko obrt, kmetijstvo, kulturo, trgovino, podjetništvo – le iz svojih talentov in sanj morajo živeti. Ni hudič, da bi se raztopili v svetu, če bomo imeli tako zadovoljstvo sami nad sabo.

Pa še na demografskem, se pravi erotičnem oz. seksualnem področju bi petkrat več zalegli in postorili! Kaj naj bo z narodom, ki lega v posteljo preutrujen in prezaskrbljen sam s sabo: zaradi vprašljive morale v preteklosti, zaradi lova za hitronogo Evropo, zaradi zastrupljene in nesložne prihodnosti. Zdrava ploditev, občevarje z zadoščanjem in užitkom se dogaja med golima posameznikoma. Otrok pa, ki se rodi, pomnoži družino, rod in planet.

Tudi danes – po sto ali po tisoč dneh, kar se je začel pomladni veter – si le dopovedujem, da je vse dogajanje logična in normalna posledica nekega zorenja na mednarodnem in domačem področju, tako v gospodarstvu kot v duhovni sferi, tako v umetnosti kot politiki. In da si samo sproti prevzetneži spet domišljajo, da bodo svet – svet na slovenski način – na novo izumili. Ljudje pa živijo iz svojega sedemdeset ali osemdeset let